

Et samarbejdsprojekt imellem Morsø kommune og UCN, pædagoguddannelsen.

Fra ny viden til praksis.

1. Forord

Denne projektbeskrivelse er udarbejdet på baggrund af en kursusrække i neuropædagogik i relation til ældre i botilbud i Morsø kommune. UCN, pædagoguddannelsen, har lavet en forundersøgelse, der afdækker, hvilket behov der er for et brugerdrevent projekt inden for området, og CEPRA (Videncenter for Evaluering i Praksis, UCN) har evalueret anvendelsen af neuropædagogik i forhold til støtte og videreudvikling af livskvalitet inden for demensområdet.

Neuropædagogisk intervention vurderes i rapporten generelt at have stor positiv indvirkning på livskvaliteten hos personer med demens, samtidig med at evalueringen også har fokus på udfordringer i implementeringsprocessen og synliggør en række fremmende og hæmmende faktorer for transfer (altså at det, der er lært i undervisning, efterfølgende anvendes i en arbejdssituation). UCN, pædagoguddannelsen, har med dette afsat en generel interesse i udvikling af pædagogikken med henblik på skabelse af transfer imellem undervisning og den pædagogiske praksis.

Projektets formål er at skabe nytteværdi og videndeling i relation til implementering af neuropædagogiske metoder i Morsø kommune og samtidig skabe forskningsresultater vedrørende transfer af viden til praksisfeltet som en pædagogisk proces.

2. Baggrund og resultater fra foreliggende undersøgelser.

Brugerbehov:

I Morsø kommune er neuropædagogisk praksis højt prioriteret, da man ønsker at borgerne og deres pårørende i videst muligt omfang bliver set og mødt, hvor de er, og at borgerne derigennem oplever højere livskvalitet og de pårørende at blive hjulpet til at være endnu bedre støtter for deres familiemedlemmer. Kommunen satser derfor i disse år på efteruddannelse af en stor gruppe ledere og medarbejdere, som arbejder med ældre i botilbud. Implementering af neuropædagogisk tænkning og arbejdsmetoder er bygget ind i tilrettelæggelsen af efteruddannelsesforløbet, hvor deltagerne løser hjemmeopgaver mellem modulerne. I de enkelte botilbud deles viden mellem alle medarbejderne. Nogle botilbud gør sig erfaringer med at anlægge et neuropædagogisk perspektiv på kollegial sparring for derigennem at styrke implementeringen.

Trods disse tiltag kan der efter de første afsluttede kurser identificeres en række udfordringer omkring implementering af ny viden og nye arbejdsmetoder:

1. Hvordan formidles ny viden og metoder til kolleger uden forudsætninger – eller interesse i neuropædagogisk praksis? Udfordringerne på dette område handler om forskellige sprog og fagligheder, et undervisningsmateriale der er svært at formidle til kolleger uden neuropædagogiske forudsætninger, forskelle i motivation, ejerskab og oplevelse af mestring af bl.a. analyseredskaber,

forskelle i tilgangen til arbejdet med ældre og forskelle i oplevelsen af, hvad det er okay at foretage sig professionelt i kollegers nærvær (f.eks. synge).

2. Hvordan formidles til pårørende uden forudsætninger i neuropædagogisk praksis? Her består udfordringerne i at finde nye metoder til anerkendelse af pårørendes frustration, skabe bedre forudsætninger for at de pårørende kan håndtere den situation, de er kommet i, gøre samarbejdet med pårørende mindre konfliktfyldt og skabe bedre muligheder for samarbejdsaftaler, det opleves som meningsfuldt for alle parter at overholde.

3. Hvordan ydes den bedste ledelsesmæssige støtte i implementeringsprocesserne? Udfordringerne handler her om at udvikle forståelse for, hvad implementeringsprocesserne kræver ledelsesmæssigt og værktøjer til at yde den bedst mulige ledelsesmæssige støtte (f.eks. i forhold til prioritering af tid og ressourcer og håndtering af organisatoriske barrierer og potentialer).

4. Hvordan udvikles eksisterende arbejdsredskaber, så de støtter implementeringen? Udfordringen på dette område består i, at nuværende arbejdsredskaber alene imødekommer forpligtelsen i lovgivningen til socialpædagogiske tiltag, men ikke understøtter en neuropædagogisk tilgang, der kunne føre til en mere kvalificeret socialpædagogisk tilgang til opgaverne. Der er derfor behov for at udvikle eksempelvis journalark, analyseark og dokumentationsmetoder, så de får et neuropædagogisk udgangspunkt og dermed skaber mulighed for samarbejde omkring borgernes og de professionelle værdier.

Udvikling af viden/nye produkter, som kan anvendes i praksis:

I 2008-2010 foretog CEPRA en evaluering af anvendelsen af neuropædagogik i forbindelse med efteruddannelse herunder en vurdering af støtte og kvaliteten i demensomsorgen med fokus på den demensramtes livskvalitet. Resultaterne fra rapporten underbygger de ovenfor beskrevne udfordringer og behov i Morsø kommune og tydeliggør derved, at der kan være tale om mere generelle udfordringer forbundet med transfer og implementering af ny viden og nye arbejdsmetoder i forbindelse med efteruddannelsesforløb, uafhængigt af efteruddannelsens indhold. Samtidig understreger evalueringsrapporten også behovet for at finde lokale løsninger på disse udfordringer.

Ideen med dette projekt er derfor udvikling og afprøvning af transfer-fremmede indsatser og implementeringsmetoder tilpasset de lokale organisatoriske forhold i Morsø kommune.

Deltagere/samarbejdspartnere:

- Morsø kommune v/Ellen Margrethe Dybdal, sygeplejefaglig leder i Social og Sundhed
- Udvalgte botilbud for ældre, hvor dele af medarbejdergruppen deltager/har deltaget i/skal deltage i den neuropædagogiske efteruddannelse udbudt af Neuropædagogisk Kompetencecenter v/UCN samt

- UCN, pædagoguddannelsen, herunder Neuropædagogisk Kompetencecenter

3. Formålet med projektet

Formålet med projektet er via udvikling og afprøvning af transfer-fremmende indsatser og implementeringsmetoder tilpasset de lokale organisatoriske forhold i Morsø kommune, at generere viden om og redskaber til transfer og implementering af ny viden og nye arbejdsmetoder i forbindelse med efteruddannelsesforløb, der kan finde anvendelse i mange andre sammenhænge og tilpasses andre lokale organisatoriske forhold.

Projektet skal ud over den direkte kompetenceudvikling også resultere i en (eller flere) publicerede artikler om barrierer og strategier for implementering af ny viden samtidig med, at Morsø kommune erhverver redskaber til at fortsætte arbejdet med implementering af ny viden i praksisfeltet med henblik på spredning til kommunens institutioner.

4. Viden om transfer og udgangspunkt for forskningsspørgsmålet

Wahlgren og Aarkrogⁱ nævner fem forhold af afgørende betydning for, at transfer af viden kan finde stedⁱⁱ:

1. Man lærer igennem konkrete og varierede eksempler og lærer bedst, hvis man selv finder eksemplerne.
2. Læringen skal formuleres som et princip, hvor det er en del af læringsprocessen at afklare, hvor dette princip kan anvendes.
3. Jo mere konkret problemerne formuleres, jo lettere tilegnes problemløsningen.
4. Transfer kræver en vilje til at tænke nyt og evne til at efterspørge den relevante viden.
5. Samarbejde i grupper giver øget mulighed for transfer.

Samtidig gælder det, at etablerede rutiner og procedurer på en arbejdsplads kan medvirke til at læring og transfer af viden ikke finder sted.

Med afsæt i Lave og Wengers bog om situeret læring fra 1991, ved vi, at den læring, der finder sted på arbejdspladser og i praksisfællesskaber, besidder en større kraft og anvendelighed end traditionelle undervisningsforløb. Lave og Wenger formulerer en almen teori om læring i praksis, der betoner meningen i arbejdet, ligesom tilhørsforholdet til arbejdsgruppen udgør de centrale elementer i læreprocessen. Så selvom samarbejde i grupper giver øget mulighed for transfer, så er det også muligt, at personalegruppers interne relationer kan forhindre transfer, hvis ikke der er en kultur, der er åben over for nytænkning. Der er tale om en forhandlingsproces (I Wengers forstand), hvor indsatsen handler om at ændre det fælles repertoire (sprog).

Forskningsspørgsmål

På ovenstående baggrund opstilles følgende generaliserede spørgsmål:

Hvordan skabes motivation, refleksion, læring og handling blandt medarbejderne, idet der tages udgangspunkt i beboernes behov i kombination med personalets viden fra neuropædagogikken?

Forskningsindsatsen samler projektets erfaringer op og understøtter en fokusering af indsatsen i udviklingsdelen af projektet, så problemstillingerne vedrørende udvikling og afprøvning af transfer-fremmede indsatser i forbindelse med kolleger, pårørende, beboere og ledelse kan løses.

5. Metodiske overvejelser

Projektet vil være et aktionsforskningsprojekt i kombination med Design Based Research. Projektet knyttes til implementeringsstrategier i Morsø kommune og med konceptet om etablering af 'forskningscirkler' hvor processen følges og støttes igennem en forskningsindsats fra UCN med deltagelse af en koordinator fra Morsø kommune. .

Med afsæt i KLEO modellenⁱⁱⁱ har et aktionslæringsforløbet følgende fem faser:

1. Formulering af en problemstilling: To følgeforskere/facilitatorer hjælper gruppen til at finde de fælles problemstillinger og fokusområder i relation til den professionelle praksis. Det er centralt, at problemstillingen skal kunne omsættes til konkrete aktioner/handlinger.
2. Valg af aktioner: Deltagerne udvælger fælles relevante aktioner, der har en eksperimenterende karakter. På dette niveau skal aktionen iværksættes i forhold til den valgte problemstilling, og der indgår også vurderinger af, hvordan resultatet af aktionen kan observeres og evalueres.
3. Gennemførelse og observation af aktioner: En observatør undersøger systematisk den givne aktion og indsamler kvalitative og kvantitative data. (Der skelnes imellem iagttagelser, fortolkninger og vurderinger – alle tre former for observationer er væsentlige).
4. Den didaktiske samtale: På baggrund af observationerne foretages der nu en reflekterende samtale i gruppen, ved at en konsulent interviewer aktører og observatører jf. fase 3. Den didaktiske samtale munder ud i, at der opsamles med fælles refleksioner med fortolkning og analyse. Herefter igangsættes en ny praksisrunde i en ny cyklus med aktioner på nye problemstillinger.
5. Bearbejdning af erfaringer: De fire foregående faser afsluttes med en proces, hvor erfaringerne bearbejdes, opsamles og evalueres.

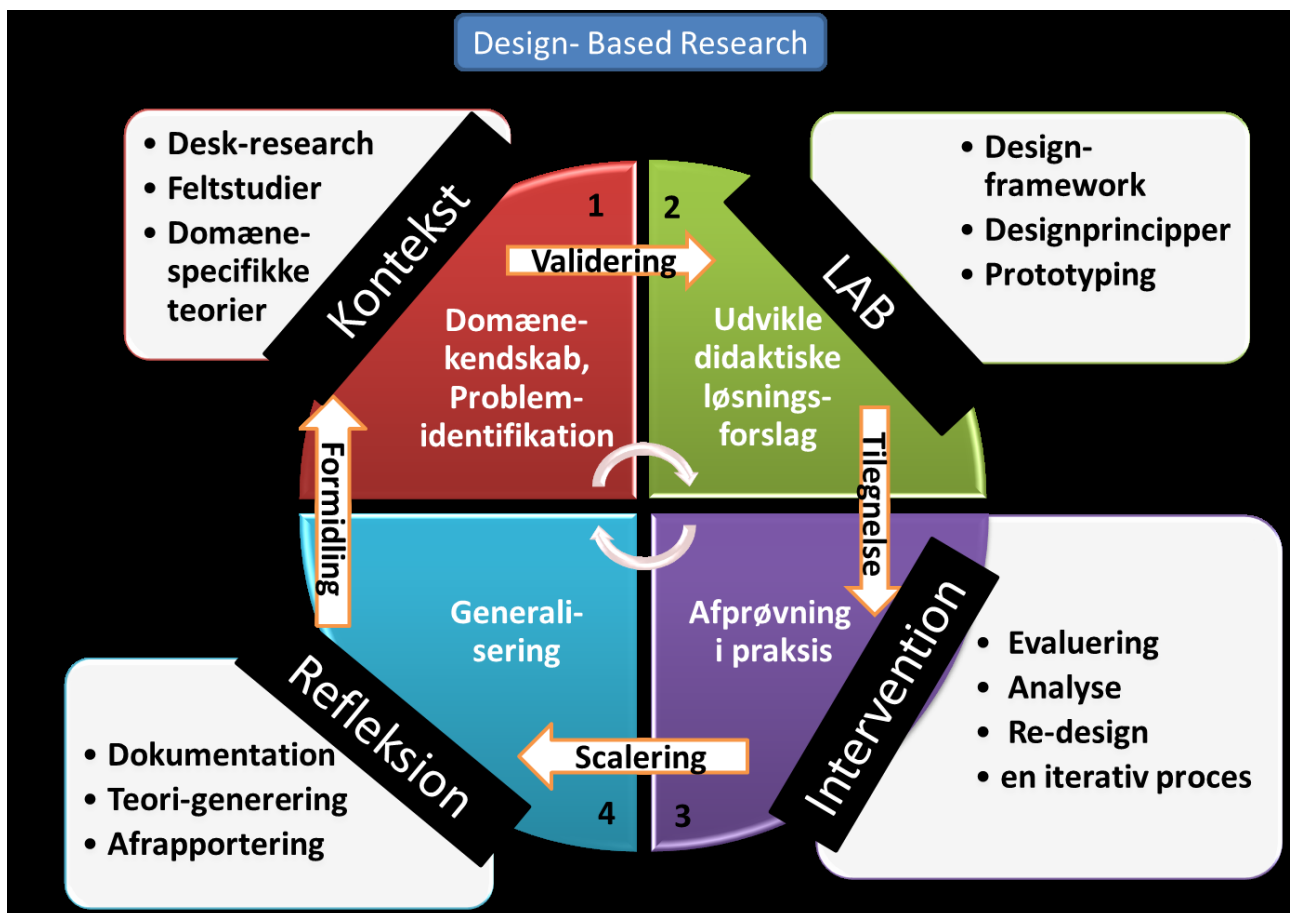
Forskningsmedarbejderens rolle er analytisk og vejledende i forhold til problemstillingerne, dvs. ikke i form af aktiv medvirken. Forskningsmedarbejderen bidrager også til at generere anvendt viden, som er ny i forhold til praksisfeltet, men efter eksperimentet er implementeret. Projektet opererer derfor med to "rum" – et hvor der foregår en faciliteret proces blandt udvalgte medarbejdere i Morsø kommune og et hvor der bedrives forskning.

Medarbejderne fra Morsø kommune indgår i et forløb baseret på Designed Based Research. DBR tager udgangspunkt i den konkrete institutionelle sammenhæng og har til formål at skabe brugbare og generaliserbare koncepter i forhold til praksisfeltet. I forskningsfeltet arbejdes der med at samle den erhvervede erfaring op, efter at den er blevet afprøvet i praksis. I medarbejdergruppen arbejdes der

primært med at udvikle designs for implementering, og i forskningscirklerne arbejdes der med at evaluere de opnåede erfaringer med henblik på at skabe generel viden om, hvordan implementering kan finde sted. Platformene har således hver sit fokus, men fungerer alligevel som forbundne kar, og der foretages evalueringer på begge platforme. (jf. figur s 6)

De fire hovedområder, hvor der udvikles designs, er indenfor punkterne som defineret af Morsø kommune, altså spredning af viden til kolleger, spredning af viden til pårørende, implementering i ledelsestiltag og endelig udvikling af arbejdsredskaber.

Kontekstforståelsen i designed based research^{iv}:

Processen:

1. Konteksten afdækkes og de fire kategorier af problemstillinger konkretiseres.
2. Der udvikles løsningsforslag til de opstillede problemstillinger og en plan for gennemførelse af aktionen tilrettelægges i regi af medarbejdergruppen. Designet afprøves, analyseres, evalueres og redesignes og udvikler sig efterhånden til at være et koncept under ledelse af to facilitatorer fra UCN.
3. Eksperimentet følges af feltforskningen/aktionsforskningen (UCN) med henblik på at vurdere, om designet er realiserbart, legitimt og effektivt.

6. Plan for gennemførelse:

Aktionsforskningen tænkes gennemført som et projekt, hvor der bygges på en erfaringsbaseret tilgang.

Aktør	Morsø kommune	UCN	UCN
	En bredt sammensat gruppe med relevant praksistilknytning	To proceskonsulenter og en observatør. I samarbejde med proceskonsulent i Morsø kommune.	En forskningsmedarbejder i samarbejde med to til tre proceskonsulenter fra UCN
Indsatsniveauer	Praksisfeltet	Udviklingsfeltet	Forskningsfeltet
	↔		↔
Formål	Design Based Research Læring og transfer i forhold til <ul style="list-style-type: none"> • kolleger • Pårørende • ledelsestiltag • Udvikling af arbejdsredskaber Formativ evaluering: Evaluering med henblik på vurdering af spredning (Ansvarsområde: Morsø kommune). I alt 10 cirkler/forløb	Processtyring Udvikling af metoder til skabelse af transfer Opsamling på evaluering af spredningseffekt. Formativ og summativ evaluering: (Ansvarsområde: UCN's konsulenter)	Forskningscirkler Udvikling af en generel model til transfer mellem viden og praksisfeltet. Vurdering af evidens for udviklede metoder. Summativ evaluering: (Ansvarsområde: UCN's konsulenter og forsknings-ansvarlige) Forskningscirklerne gennemføres med

	gennemføres.		deltagelse af to proceskonsulenter, 1 repræsentant fra Morsø Kommune og 1 til knyttet forsker. I alt 5 mødegange.
--	--------------	--	---

Projektet tænkes gennemført i foråret 2015 og efteråret 2015, med ca. én læringscirkel pr. måned.

I Morsø kommune eksisterer der meget forskelligartede organisatoriske og kulturelle vilkår for arbejdsgennemførelsen, Dette udgør en væsentlig barriere for at etablere fælles implementeringsstrategier. Der udvælges derfor fire institutioner (3 centre og 1 udegruppe), hvor UCN foretager en kontekstanalyse af med henblik på at klarlægge kontekstuelle forholds betydning for implementeringsstrategier. Kontekstanalyserne indebærer interviews med 2 ansatte pr. enhed og analyserne gennemføres som seminstrukturerede interviews med fokus på hvorledes motivation, refleksion, læring og handling kan iværksættes på de forskelligartede arbejdssteder.

I februar igangsættes cirkelarbejdet, og Morsø kommune deltager i projektet med udvalgte institutioner og med et max deltagerantal på 20 i 10 møder af 4 timers varighed. Morsø kommune udvælger en projektkoordinator, der varetager koordinationen i kommunen og holder kontakten til UCN, Pædagoguddannelsen.

Projektet afsluttes november 2015.

Milepæle i projektet

Januar 2015 kontekstanalyse som udgangspunkt for design Based research

Januar 2015 – december 2015 Forskningcirkler 5 - 7 mødegange ca. hver anden måned.

Februar 2015- November 2015 design Based research . 10 mødegange.

Februar- November 2015 Løbende formative evaluering

August/september 2015 Udarbejdelse af skriftlige materialer vedrørende metoder til skabelse af transfer og barrierer for transfer.

November 2015 Summativ evaluering vedrørende spredning og effekt.

November/december 2015 Publicering af artikler vedrørende transferfremmende indsatser.

ⁱ Wahlgren og Aarkrog, Transfer – kompetence i en professionel sammenhæng, Aarhus universitetsforlag 2012

ⁱⁱ WogA s 114

ⁱⁱⁱ Helle Plauborg, Jytte Vinther Andersen & Martin Bayer (2007). Aktionslæring:
Læring i og af praksis. København: Reitzel.

^{iv} Gunther K p 7